

-vervolg van blad 1884w2

Zóó wordt de school ook de plaats der *zedelijke uitrusting* van het kind voor de maatschappij – mits men bij dat alles namelijk Gods wil en gebod op den voorgrond mag zetten, en het kind beschouwt als een wezen met de kiem der zonde in het hart, waaruit al zijn kleinere of grootere overtredingen voortkomen. Andere kinderen zijn er immers niet? Maar dan erkenne men ook dat alle andere beweegredenen om tot het goede te manen, aan het nuttige, betamelijke of voordeelige van een goed gedrag ontleend, machteloze wapenen zijn, en dat ook in de school tegenover de zondige hartstochten van het menschenhart, sluimerend of ontwaakt, maar ééne rechte medicijn bestaat: Gods gebod, door groot en klein te eerbiedigen. Een medicijn, dat evenmin als de medicijn op natuurlijk gebied, altijd en terstond zal baten, maar dat men, omdat het 't eenige rechte is, niet nalaten mag toe te dienen.

Ten laatste betoogde ik dat de School met den Bijbel noodzakelijk is, *omdat wij Christenen willen blijven, en wel Christen-Nederlanders*. Wij leven, zeide ik, in een Christen-land; we zijn een Christennatie. Ons geheele volksleven is van Christelijke beginselen en traditiën doortrokken; daarop gebaseerd. En nu mogen wij het toekomstig geslacht, dat op de schoolbanken zit, niet losmaken van het voorgeslacht en het verleden. Het heeft recht, evenals wij, op het beste dat de voorgeslachten ons hebben nagelaten; en zullen wij dan een Bijbel, met zijn veredelenden, volkenvormenden invloed, waaraan wij het te danken hebben dat we een Christennatie zijn, stelselmatig buiten de school sluiten, opdat zijn heiligen adem niet ook over die jeugdige hoofden en harten ga? Hierbij vermeldde ik, dat onlangs een modern blad het werkje van mevr. *Habé*, dat op zijne wijze de groote Christelijke feesten voor kinderen behandelt, preekt, omdat er tegenwoordig zooveel kinderen zijn, die niet meer weten wat men op Paschen, Pinksteren enz. herdenkt. Ik vroeg, of dat niet een teruggang, het begin van een nieuw Heidendom moest heeten? Een nieuw Heidendom - vooral voor Nederlanders te duchten, die, luidens hunne geschiedenis, hun zelfstandig volksbestaan middellijkerwijs te danken hebben aan hun geloof in Gods Woord. Want dat zegt toch onze geschiedenis. Die martelaren, die in de Hervormingseeuw voor dat Woord hebben geleden, God heeft ze tot een eigen volksbestaan gebracht, dat eerlang aan het hoofd van den wereldhandel was en de machtigste rijken kon staan. En zullen wij nu over dat schitterend historie-blad een waas van "aschgrauwe" neutraliteit spreiden (het woord is van *Busken Huet*), en de kinderen onbekend laten met den oorsprong onzer nationaliteit, om ze tot wereldburgers te maken, zonder geschiedenis, zonder roeping, zonder eigenlijke reden van bestaan? Of zullen we hun zeggen dat het, krachtens die historie, Nederlands roeping is als natie dat Woord te blijven belijden, en hen reeds vroeg met *Da Costa* leeren zingen:

“Zij zullen ons niet hebben,
De goden van den tijd?”

Ziehier in hoofdzaak, mijnheer de redacteur, het door mij gesprokenen. Het zal nu voor ieder duidelijk zijn, dat wat de heer *E.* in zijne critiek daartegen aanvoert, uit het tegenovergestelde standpunt voortvloeit, dat hij ten aanzien der school-opvoeding inneemt. Het zijn de beginselen die de praktijk beheerschen, niet omgekeerd; daarom kan men, strikt genomen, alleen over beginselen discussieeren. Aan al onze handelingen liggen onze beginselen ten grondslag. Een paar voorbeelden. De heer *E.* gevoelt zich verplicht, “den kinderen den Schepper te leeren kennen uit zijn Schepsel, uit al het geschapene, het *levende* woord Gods, opdat ze later met vrucht ook het *geschrevenen* zullen verstaan”. Den Bijbel noemt hij “de doode letter”. Wij daarentegen zeggen: Neen, de Heilige Schrift is juist het *levende* woord Gods, daaruit dus moet het kind zijn Schepper leeren kennen. “Het Woord Gods is levendig en krachtig, en scherpsnijdender dan eenig tweesnijdend zwaard . . . en is een oordeeler der gedachten en der overleggingen des harten”.

Iets verder zegt de heer *E.* dat hij het woord Gods niet als tuchtmiddel kan en mag gebruiken, omdat het kind het goede moet leeren doen, alleen omdat het goed is. Maar, daar gelaten de foutieve uitdrukking “Gods Woord als tuchtmiddel gebruiken, “ heb ik boven aangetoond dat de onderwijzer tuchtigt krachtend het gezag, waarmede hij door God is bekleed, en dat Gods Woord ons dit lerert: “Tuchtig uwen zoon, als er nog hoop is.” En waarom zou men ook tot het kind op school niet mogen zeggen: De godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomstigen levens?” Ik blijf nog altijd meenen, dat dit Bijbelsch woord tegelijk diep menschkundig is!

-vervolg op blad 1884x